

Модельні програми НУШ Мовно-літературна галузь

Гапон Л.О.

Державний стандарт

(затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898)

Базовий навчальний план

Типова освітня програма

(затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року № 235)

Типовий навчальний план – варіативний перелік інтегрованих курсів та предметів

Каталог модельних навчальних програм з кожного інтегрованого курсу та предмету

Освітня програма

закладу середньої освіти
(затверджена педрадою закладу загальної середньої освіти)

Робочий навчальний план

Навчальні програми та календарно-тематичний навчальний план

РЕАЛІЗОВУЄМО АКАДЕМІЧНУ СВОБОДУ

Крок 1.

ВИБИРАЄМО ІЗ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

- **предмети**
- **інтегровані курси**
- **кількість годин**

Освітня галузь	Орієнтовний перелік предметів та галузевих інтегрованих курсів	Рекомендована кількість годин на тиждень у класах					Орієнтовний перелік міжгалузевих інтегрованих курсів
		5	6	7	8	9	
Мовно-літературна	Українська мова	4	4	3	3	3	Міжгалузеві інтегровані курси* Робототехніка. 5-9 клас STEM. 5-9 клас Драматургія і театр. 5-9 клас Фізика та основи техніки. 7-9 клас Економіка і право. 9 клас Включаються до навчального плану освітньої програми за вибором закладу освіти у межах загальної кількості годин, визначених типовим навчальним планом *Кількість навчальних годин на вивчення міжгалузевих інтегрованих курсів визначає заклад освіти з урахуванням навчального
	Українська література	2	2	2	2	2	
	Зарубіжна література	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	
	Іноземна мова	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	
	Друга іноземна мова (не менше двох годин на тиждень) включається до навчального плану освітньої програми за вибором закладу освіти як вибірковий освітній компонент за рахунок перерозподілу навчальних годин інших освітніх галузей Інтегровані курси* Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5-9 клас Інтегрований курс української мови та літератури. 5-9 клас Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). 5-9 клас						

	*Кількість навчальних годин на вивчення інтегрованих курсів визначає заклад освіти з урахуванням навчального навантаження, визначеного на відповідні навчальні предмети	навантаження, визначеного на відповідні навчальні предмети
--	---	--

Довідково						
Кількість навчальних годин на вивчення освітньої галузі «Мовно-літературна»:	рекомендована	11	11	10	10	10
	мінімальна	10	10	9	8	8
	максимальна	13	13	12	12	12
Резерв навчальних годин (різниця між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин) освітньої галузі «Мовно-літературна»		1	1	1	2	2

**Наказ Міністерства освіти і науки
України 19.02. 2021 р. № 235
«Про затвердження типової освітньої
програми для 5-9 класів ЗЗСО»**

РЕАЛІЗОВУЄМО АКАДЕМІЧНУ СВОБОДУ

Крок 2.

ВИБИРАЄМО ІЗ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

- модельні програми предметів
- модельні програми інтегрованих курсів

РЕАЛІЗОВУЄМО АКАДЕМІЧНУ СВОБОДУ

Крок 3.

УСВІДОМЛЮЄМО РІЗНИЦЮ

- між модельною і робочою навчальною програмою,
- між робочою навчальною програмою і календарним плануванням.

**ЧИМ
ВІДРІЗНЯЮТЬСЯ
МОДЕЛЬНІ
НАВЧАЛЬНІ
ТА НАВЧАЛЬНІ
ПРОГРАМИ?**

ЛІТАК

МОДЕЛЬ ЛІТАКА

Витяг із Закону України «Про освіту»

Модельна навчальна програма - документ, що визначає

1. орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів,
2. зміст навчального предмета (інтегрованого курсу)
3. види навчальної діяльності учнів, **рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством.**

Навчальна програма - документ, що визначає

1. послідовність досягнення результатів навчання учнів з навчального предмета (інтегрованого курсу),
2. опис його змісту
3. та видів навчальної діяльності учнів **із зазначенням орієнтовної кількості годин, необхідних на їх провадження, та затверджується педагогічною радою закладу освіти**

У модельних програмах ураховують:

- ціннісні орієнтири, визначені стандартом;
- формування наскрізних умінь;
- вимоги до обов'язкових результатів навчання у відповідній освітній галузі;
- наступність між циклами навчання на рівнях початкової та базової середньої освіти;
- компетентнісний потенціал відповідної освітньої галузі.

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
--------------------------------------	---	-----------------------------------

МНП можуть бути розроблені:

- для всього рівня базової середньої освіти (5-9-ті кл.);
- окремо для кожного циклу:
 - адаптаційного (5-6-ті кл.);
 - базового предметного навчання (7-9-ті кл.).

Навчальна програма як конкретизація модельної навчальної програми

Модельна навчальна програма

- Очікувані результати
- Пропонований зміст
- Види навчальної діяльності

Навчальна програма

Результати навчання за темами, часові межі вивчення тем

Деталізований зміст кожної теми з погляду на наявні ресурси та потреби учнів

Упорядкована система видів навчальної діяльності для кожної теми

Навчальна програма

Модельна навчальна програма

визначає послідовність досягнення результатів навчання учнів	результати навчання	визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів
описує	зміст предмета/інтегрованого курсу	визначає
описує	види навчальної діяльності учнів	визначає
зазначається орієнтовна	кількість годин	не зазначається
педагогічною радою закладу освіти	затвердження	згідно з порядком надання грифів

- Модельна навчальна програма визначає орієнтовну послідовність та окреслює очікувані результати навчання учнів. Тоді як **навчальна програма конкретизує ці послідовності та результати й чітко їх визначає**. Це, фактично, означає, що ми маємо віднайти шляхи, що дають змогу з модельної програми “проростити” чіткішу та зрозумілішу навчальну.
- Модельна програма визначає зміст предмета чи інтегрованого курсу, що викладається, а також різновиди діяльності учнів. **Навчальна ж програма описує це більш конкретно та детально**.
- Так само модельна програма не визначає кількості годин викладання, тоді як **навчальна визначає мінімальне й максимальне навантаження з певного предмета чи курсу**.
- **Навчальну програму затверджує педрада закладу освіти**, тоді як модельна отримує гриф від держави.

<https://nus.org.ua/articles/navchalna-programa-ne-maye-kopiyuvaty-modelnu-shho-spilnogo-j-riznogo-v-tsyh-programah/>

Держстандарт	Модельна навчальна програма	Робоча навчальна програма
Орієнтири для оцінювання	Очікувані результати навчання	Конкретизовані (поурочні) очікувані результати навчання
Вирізняє окремі мовні явища	Вирізняє лексичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть	Вирізняє синоніми, антоніми...
	Вирізняє морфологічні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть	Вирізняє значущі частини слова...
	Вирізняє граматичні форми у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть	Вирізняє словоформи і спільнокореневі слова...
	Вирізняє фонетичні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть	Вирізняє приголосні і голосні звуки...
	Вирізняє речення різних видів у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть	Вирізняє прості і складні речення...

**Модельна навчальна
програма «Українська мова.
5-6 класи» для закладів
загальної середньої освіти**

**(авт. Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В.
П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.).**

Ціннісні орієнтири базової середньої освіти

повага до особистості кожної дитини, її інтересів та досвіду	довіра та безпека
рівний доступ до освіти	утвердження людської гідності, повага до прав людини
академічна доброчесність	активна громадянська позиція та патріотизм
становлення вільної особистості та самостійність	любов до рідного краю та відповідальність до довкілля
здоров'я та добробут	

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
<p align="center">ФОНЕТИКА. ГРАФІКА. ОРФОЕПІЯ. ОРФОГРАФІЯ</p> <p align="center">Звуки мови й звуки мовлення.</p> <p align="center">Позначення звуків мовлення на письмі. Склад. Наголос</p> <p><u>Ціннісні орієнтири</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Повага до культурних цінностей українського народу. • Усвідомлення себе як невід'ємної частини природи, взаємозалежності людини та природи. • Співпереживання, взаємоповага і взаємодопомога. • Відкритість до інновацій, готовність продукувати нові ідеї. • Здатність до конструктивної взаємодії дітей між собою та з дорослими. 		
<p><i>Учень / учениця:</i></p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення</p> <p>виявляє і відтворює прихований зміст повідомлення, розрізняючи невербальні засоби (інтонацію, силу голосу, логічні наголоси, темп, паузи, міміку,</p>	<p align="center">МОВНА ЛІНІЯ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Звуки мови і звуки мовлення. Відмінність їх від інших звуків, які створює людина (кашляння, свист), звуків природи, фізичних явищ тощо. • Голосні і приголосні звуки. • Приголосні тверді і м'які, дзвінкі і глухі, шиплячі (<i>повторення</i>). Напівпом'якшені (пом'якшені) приголосні. • Вимова звуків, які позначаємо буквами <i>р</i> і <i>г</i>. 	<p align="center">МОВНА ЛІНІЯ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Записування слова фонетичною транскрипцією. • Визначення належності звуків до певної групи: голосних і приголосних, твердих і м'яких, дзвінких і глухих, шиплячих. • Фонетичний розбір слова. • Лінгвістичне мінідослідження. • Мовленнєвий експеримент (наприклад, зсув наголосу в слові). • Орфоепічний тренінг

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ЗА МОДЕЛЬНОЮ НАВЧАЛЬНОЮ ПРОГРАМОЮ УКРАЇНСЬКА МОВА. 5-6 КЛАСИ»
ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (АВТ. ЗАБОЛОТНИЙ О.В. ТА ІН.) В**

№	Тема уроку	Очікувані результати навчання	Ціннісні орієнтири	Види навчальної діяльності	Кіль ур.
Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.					
Звуки мови й звуки мовлення. Позначення звуків мовлення на письмі. Склад. Наголос					12
58.	Звуки мовлення. Відмінність їх від інших звуків, які створює людина (кашляння, свист), звуків природи, фізичних явищ тощо. Голосні і приголосні звуки.	Вирізняє немовні звуки і звуки мовлення; вирізняє приголосні і голосні звуки; <i>Визначає основну мету почутого; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом.</i>	Ціннісне ставлення до природи. Взаємодія людини та природи.	Мовне спостереження. Вправи на розрізнення голосних і приголосних звуків. Запис слова фонетичною транскрипцією. Лінгвістичні ігри. ККЗ на основі тексту відповідно до ЦО. <i>Читання, аудіювання, говоріння, письмо. Складання усних і писемних текстів.</i>	1
59. 60.	Приголосні глухі і дзвінкі, тверді та м'які. Вимова звуків, які позначаємо буквами г і ґ.	Вирізняє глухі та дзвінкі звуки; Розрізняє і правильно вимовляє звуки [г] і [ґ]; розрізняє тверді та м'які звуки. <i>Вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; розрізняє тексти різних стилів і типів; висловлює власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у тексті людей, подій, ситуацій, явищ тощо; записує власні міркування.</i>	Дружба як цінність. Співпереживання, взаємоповага і взаємодопомога. Здатність до конструктивної взаємодії.	Мовне спостереження. Вправи на розрізнення глухих, дзвінких, твердих та м'яких звуків, звуків [г] і [ґ]. Орфоепічні вправи. Робота з графічними організаторами. Запис слова фонетичною транскрипцією. Лінгвістичні ігри. Інтерактивні вправи. ККЗ на основі тексту відповідно до ЦО. <i>Читання, аудіювання, говоріння, письмо. Складання усних і писемних текстів. Висловлення власних почуттів, вражень, викликаних прочитаним.</i>	2

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема уроку	Кількість уроків	Дата
58.	Звуки мовлення. Відмінність їх від інших звуків, які створює людина (кашляння, свист), звуків природи, фізичних явищ тощо. Голосні і приголосні звуки.	1	09.10.2022
59. 60.	Приголосні глухі і дзвінкі, тверді та м'які. Вимова звуків, які позначаємо буквами г і г.	2	10.10.2022 11.10.2022

РЕАЛІЗОВУЄМО АКАДЕМІЧНУ СВОБОДУ

Крок 4.

УСВІДОМЛЮЄМО МОЖЛИВОСТІ І РОБИМО ВИБІР:

- адаптовуємо модельну навчальну програму,
- створюємо навчальну програму на основі модельної,
- створюємо навчальну програму не на основі модельної навчальної програми.

РЕАЛІЗОВУЄМО АКАДЕМІЧНУ СВОБОДУ

1. Навчальні програми білінгвальних або інтегрованих курсів, що **мають містити опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідними модельними навчальними програмами.**
2. Формування змісту навчальних предметів, білінгвальних курсів, інтегрованих курсів може здійснюватися шляхом **упорядкування в логічній послідовності результатів навчання кількох освітніх галузей, однієї освітньої галузі або її окремих складників.**

Створення навчальної програми з використанням Конструктора навчальних програм

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

КОНСТРУКТОР НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ дозволяє трансформувати модельну навчальну програму (копіювати, додавати, видаляти фрагменти)

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

КОНСТРУКТОР НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ дозволяє

- вести автоматизований облік очікуваних результатів навчання;
- редагувати зміст та види навчальної діяльності в межах теми;
- забезпечує обмін електронними освітніми ресурсами

Конструктор навчальних програм

Код	Очікуваний результат	Інструмент
2 ТЕО 1-1.1-2	планує послідовність технологічних операцій з допомогою дорослих (використання технологічних карт)	Спостереження
2 ТЕО 2-1.2-1	аналізує зображення схем технологічної послідовності за допомогою дорослих та дотримується їх у процесі роботи (використання технологічних карт, графічних зображень, малюнків)	Спостереження

Українська мова. 5-6 класи.

МНП Голуб Н., Горошкіна О.

Підручники

1. Голуб Н., Горошкіна О. <http://www.osvita-dim.com.ua/>
2. Семенов О. М., Дятленко Т. І., Білясник М. Д., Волницьк В. В. <https://aston.te.ua/>
3. Ворон А., Солопенко В. <https://www.orioncentr.com.ua/>
4. Онатій А.В., Ткачук Т.П. <https://bohdan-books.com/> Ел.додаток <https://edodatok.com/>
5. Літвінова І.М. ranok.com.ua
6. Панчук Г., Близнюк Б., Приведа О. <https://pp-books.com.ua/pidruchnyky-5-klas/>

МНП Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.

Підручники

1. Заболотний О.В, Заболотний В.В. <https://www.geneza.ua/>
2. Ющук І.П. <https://bohdan-books.com/pdf> Ел.додаток <https://edodatok.com/>
3. Авраменко О. <https://www.gramota.kiev.ua/>
4. Гапон Л., Грабовська О., Петришина О., Підручняк О. <https://pp-books.com.ua/>
5. Глазова О. <http://www.osvita-dim.com.ua/>

Українська література. 5-6 класи.

МНП Яценко Т. О., Качак Т. Б., Кизилова В. В., Пахаренко В. І., Дячок С. О., Овдійчук Л. М., Слижук О. А., Макаренко В. М., Тригуб І. А.

Підручники

1. Калинич О. В. , Дячок С. О. За редакцією Ю. І. Ковбасенка <https://aston.te.ua/>
2. Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О. <http://www.osvita-dim.com.ua/>
3. Качак Т.Б., Тебешевська О.С. <https://academia-pc.com.ua/>
4. Борзенко О.І. <https://i-ranok.com/ukrlit5>

МНП Чумарна М. І., Пастушенко Н. М.

Підручники

1. Марія Чумарна, Наталія Пастушенко <https://bohdan-books.com/>
2. Коваленко Л., Бернадська Н. <http://www.osvita-dim.com.ua/>

МНП Архипова В. П., Січкач С. І., Шило С. Б.

Підручники

1. Архипова В. П., Січкач С. І., Шило С. Б. Чернівці «Букрек»
2. Заболотний В., Заболотний О., Слоньовська О., Ярмутьська І. <https://www.e-litera.com.ua/>
3. Авраменко О. <https://www.gramota.kiev.ua/>

Інтегровані курси. 5-6 класи.

- **МНП Інтегрований мовно-літературний курс (УМ, УЛ, ЗЛ). 5-6 кл.** (авт. Старагіна І.П., Новосьолова В.І., Терещенко В.М., Романенко Ю.О., Блажко М.Б., Ткач П.Б., Панченков А.О., Волошенюк О.В.)

Підручники

1. Старагіна І.П., Панченков А.О., Терещенко В.М., Романенко Ю.О., Волошенюк О.В., Новосьолова В.І., Блажко М.Б., Ткач П.Б. <https://www.geneza.ua/product/1096>
2. Хворостяний І. Г., Большакова І. О. <https://i-ranok.com/> частина 1; частина 2

- **МНП Літератури. Інтегрований курс літератур (УЛ, ЗЛ). 5-6 кл.** (авт. Яценко Т. О., Тригуб І. А)

Підручник: Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Частина 1; частина 2

- **Підручник створюється за модельною навчальною програмою.** Адже вона, хоч і не враховує кількість годин та створена для “узагальненого” навчального закладу, проте орієнтована на використання в різних навчальних закладах.
- На рівні ж школи **можна створювати додаткові навчальні матеріали, які відповідатимуть потребам навчальної програми закладу.** Тут уже прорахована конкретна кількість годин, враховано можливості школа, вона створена шкільною спільнотою для власного користування.
- **Неможливо створити навчальну програму, не орієнтуючись в обраному для викладання підручнику.** Адже важливий зміст, який пропонує підручник.
- **Вчитель може не задовольнитися одним підручником, використовувати одразу кілька чи доповнювати їх авторськими матеріалами.** Особливо це стосується класів, де діти мають різний рівень підготовки, зокрема в інклюзивних
- <https://nus.org.ua/articles/navchalna-programa-ne-maye-kopiyuvaty-modelnu-shho-spilnogo-j-riznogo-v-tsyh-programah/>